

İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi İlkokul, Ortaokul, Liselerinde Öğretmen Yönetici İlişkilerinde Yaşanan Engeller

Bilent GÜNDAY ¹

Yrd. Doç. Dr. Yüksel YEŞİLBAĞ ²

Dünyada meydana gelen değişimler var olan her olgu üzerinde etki ettiği gibi zamanla eğitimde de değişimler meydana getirmiştir. Eğitimde meydana gelen her değişim, toplumsal yapıda da muazzam değişimlerin meydana gelmesini sağlamıştır. Zamanla eğitim, gelişmiş ülke olmanın ana parametrelerinden biri haline gelmiştir.

Bir ülkede eğitimin kalitesinin yüksek olması ülkedeki yaşam kalitesini de yükseltmektedir. Bu bağlamda insan olgusunu geliştirmek ve ideal form haline getirmek, gelişmiş ve gelişmekte olan toplumların en temel amacı olmalıdır.

Eğitim örgütü ve sosyal sistem olan okulun bu özelliği okuldaki insan ilişkilerinin önemini daha da artırmaktadır. Okulun daha verimli çalışabilmesinde yöneticilerin büyük etkisi vardır. İnsan ilişkilerinde başarılı olan yöneticiler okulların verimini artırmaktadırlar. Bu konuda bilgili olmayan yöneticiler ise okulun verimsizliğine neden olmaktadır (Güçlüoğlu, 1985, s.2).

Okul yönetiminde iki tür yöneticilikten söz edilebilir. Birincisi otokratik okul yöneticiliği, ikincisi demokratik okul yöneticiliği. Otokratik okul yöneticiliğinde her şey emirle yapılır. Oysa çağdaş örgütlerde ve yönetimlerde insani ilişkilere önem verilir. İnsani ilişkiler, demokratik bir ortam içinde açıkça görülür. Bu nedenle demokratik okul yöneticiliği iyi bir okul yöneticisinin seçeceği yönetim biçimi olacaktır (Binbaşıoğlu, 1983, s. 134).

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

² *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

Okullarda yöneticilerin etkili dil kullanılması, öğretmenlerin karar alma sürecinde aktif rol alması vb. durumlar demokratik yönetim biçiminin olmazsa olmazlarından. Öğretmenlerin karar alma sürecinde bulunuyor olmalarının zamanla örgüte olan bağımlılığı arttıracığı, yapacağı işi sahipleneceği ve motivasyonunun yükseleceği düşünülmektedir. Otokratik ve her şeyin emirle yapıldığı bir düzende ise zamanla öğretmenlerin tükeneceği düşünülmektedir. Bu bağlamda etkili bir okul yönetiminin yolunun doğru iletişim ve becerilerinden geçtiği bilinmektedir.

Eğitim örgütündeki iletişim, iç ve dış iletişim olmak üzere iki grupta incelemek olasıdır. Okul içi iletişim yönetici-öğretmen, öğretmen-yönetici, öğretmen-öğrenci; okul dışı iletişim ise okul-çevre iletişim olarak belirtilebilir. Yönetici-öğretmen iletişimin niteliği, diğer iletişimlerin gelişmesini ve yapısını önemli ölçüde etkilemektedir. Yapılan bir araştırmada, personel-yönetici iletişiminin, personelin yöneticisi ile olan toplumsal ilişkilerinin niteliğine, yöneticinin iletişim süresinde gösterdiği tutum ve davranışa bağlı olarak gelişme gösterdiği yargısına varılmıştır (Ergün ve Polatoğlu, 1988, s. 89).

Bu çalışmanın temel amacı yönetici ile öğretmenler arasında yaşanan iletişim engellerini belirtmektir. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi: İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi İlkokul, Ortaokul, Liselerinde Öğretmen Yönetici İlişkilerinde Yaşanan Engeller ne düzeydedir? şeklinde belirlenmişti.

Okullarda yönetim işlevi yerine getirilirken ve eğitim öğretim etkinlikleri gerçekleştirilirken birtakım sorunların ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu sorunlar çözülmeyen etkili bir planlamanın yapılmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir. Bu araştırmada elde edilen verilerden çıkan sonuçlar değerlendirilerek, eğitim sistemimizde okul yöneticileri ve öğretmenlerin ne gibi sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunların çözüm yöntemlerinin ne olabileceği üzerinde değerlendirme yapılacağından dolayı önemlidir.

Okullarda eğitim-öğretime yönelik, eğitim sisteminin vizyonu, misyonu ve gerçekleştirilmesi düşünülen hedeflerin geliştirilmesi amacıyla yapılan eylemlerin sağlıklı olması, var olan engellerin ortadan kaldırılmasıyla daha işlevsel olacaktır. Bütün idareci ve öğretmenlerin yetki ve sorumlulukları

çerçevesinde, her konu ve eylemde birbirine destek olmaları hizmet kalitesini arttıracakı düşünölmektedir. Bu bağlamda özellikle okullarda var olan engeller, engellerin nedenleri ve çözüme yönelik görüşlerin ortaya çıkması nedeniyle bu çalışmanın önemli olduğu düşünölmektedir.

İstanbul ili Bayrampaşa ilçesi ilkokul, ortaokul, liselerinde öğretmen yönetici ilişkilerinde yaşanan engelleri belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma modeli, niceliksel araştırma modeli çeşitlerinden olan, “tarama modeli”dir. Tarama modelleri içinden de genel tarama modeli yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Bayrampaşa ilçesindeki İlkokul, ortaokul, lise yöneticileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu okullar içerisinde rastgele seçilen 191 kişiden oluşturmaktadır.

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla anket ve ölçek kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşturmaktadır. Birinci bölüm katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanan ankettir. İkinci bölüm ise Sancar (2010) tarafından öğretmen-yöneticiler arasındaki iletişim engellerini belirlemeye yönelik hazırlanan ölçektir. Okul müdürü-öğretmen iletişimindeki engeller ölçeği güvenilirlik analizine tabi tutulmuş ve Cronbach Alfa=,975 olarak bulunmuştur. Ayrıca mevcut araştırma için örneklem grubundan toplanan veriler ışığında yapılan iç güvenilirlik analizinde Cronbach Alfa=,966 bulunmuştur.

Araştırmanın amacına uygun veriler toplandıktan sonra SPSS 16 programı ile analiz edilmiştir. Yapılan çalışmada belirlenen değişkenler şu şekilde analiz edilmiştir:

Katılımcıların yönetici-öğretmen iletişimindeki engellerine yönelik puanları incelendiğinde engelin nadiren düzeyinde ($x/k=2,44, 1,81-2,60=Nadiren$) düşük olduğu görölmüştür.

Yapılan incelemeye göre yaşanan engellerin düzeyi cinsiyet, branş, mezun olunan fakülte, eğitim düzeyi değişkenlerine ve iletişim ile yöneticilik ile ilgili kurs alma durumlarına göre anlamlı düzeyde farka rastlanmamıştır. Ancak yaş, görev türü ve mesleki kıdem değişkenleri arasında anlamlı fark görölmüştür.

ANOVA testi sonucu oluşan farklılığın kaynağını gösteren LSD testine göre 21-25 ile 51-55, 21-25 ile 61-65, 26-30 ile 51-55, 26-30 ile 61-65, 31-35 ile 36-40, 31-35 ile 51-55 ve 31-35 ile 61-65 yaş kombinasyonları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Ayrıca görev türüne göre oluşan farklılığın kaynağını gösteren LSD testi sonucu incelendiğinde sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri ile müdür yardımcıları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Farklar sınıf öğretmenleri lehine olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinde yaşanan engelin daha az olduğu görülmektedir. Son olarak mesleki kıdem değişkeninde oluşan farklılığın kaynağını gösteren LSD testi sonucu incelendiğinde 1-5 kıdem yılları ile 16-20 kıdem yılları arasında, 1-5 kıdem yılları ile 21-25 kıdem yılları arasında fark bulunmuştur. Ayrıca 6-10 kıdem yılları ile 16-20 kıdem yılları arasında, 6-10 kıdem yılları ile 21-25 kıdem yılları arasında da fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *İletişim, yönetici ve engel*

Kaynakça

- Binbaşıoğlu, C. (1983). *Eğitim yöneticiliği*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayıncılık.
- Ergun, T. ve Polatoğlu, A. (1988). *Kamu yönetimine giriş*. Ankara: TODAİE
- Güçlüol, K. (1985). *Eğitim yönetiminde karar ve olaylar*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma metodu*. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık.
- Peker, Ö. ve Aytürk, N. (2000). *Etkili Yönetim Becerileri*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Sancar, E. (2010). *Öğretmen ve yönetici ilişkilerinde yaşanan engeller (İstanbul-Kâğıthane ilçesi örneği)*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.